

є одиниці *сплатити борги* [5, с. 682], *мати серце* [5, с. 377] які в своїй семантичній структурі зберігають обидва антонімічні значення, а залежно від контексту можуть набувати позитивного чи негативного забарвлення.

Висновки. Концептуальна метафора як метод моделювання фразеологізму увиразнює стерео-

типи, якими живе нація, якими вона керується під час освоєння дійсності. Більше того, такі метафори дають змогу простежити логічні механізми утворення фразеологізмів різного ступеня алогічності, тобто ті мисленнєві схеми, на основі яких для одного конкретного денотата (наприклад, для вияву добра чи зла) існують різноманітні моделі його номінації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Langlotz A. Idiomatic Creativity: A Cognitive-Linguistic Model of Idiom-Representation and Idiom Variation in English. Amsterdam-Philadelphia, 2006. 325 p.
2. Жаботинская С. А. Концептуальная метафора: процедура анализа для множественных данных. *Актуальні проблеми менталінгвістики* : збірник статей за матеріалами VII Міжнародної конференції. Черкаси : Ант, 2011. С. 3–6.
3. Лакофф Дж. Джонсон М. Метафори, котрими ми живем. М. : Едиториал УРСС, 2004. 256 с.
4. Селіванова О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти). К.–Черкаси : Брама, 2004. 276 с.
5. Словник фразеологізмів української мови. К. : Наук. думка, 2003. 1104 с.
6. Словник української мови : в 11 т. К. : Наук. думка, 1970 – 1980.

УДК 811.161.2'373'38:821.161.2'06-3

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.24.1.2>

СЕМАНТИКО-ЕСТЕТИЧНІ ПАРАМЕТРИ ПОРІВНЯНЬ У ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ОКСАНИ ЗАБУЖКО

SEMANTIC AND AESTHETIC PARAMETERS OF COMPARISONS IN POETRY DISCOURSE OF OKSANA ZABUZHKO

Бабій І.М.,

orcid.org/0000-0002-1568-7920

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри загального мовознавства і слов'янських мов

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Кузьма Д.Ф.,

orcid.org/0000-0003-0842-7183

студентка II курсу магістратури факультету філології і журналістики

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Проблема вивчення системи образотворення в художніх текстах здавна цікавила дослідників і сьогодні залишається актуальною в сучасній лінгвістиці. Поетична мова характеризується великою кількістю образних засобів. Їх виявлення та аналіз дозволяють науковцям виділити й описати прикметні риси ідіостилі письменника. Предмет нашого дослідження – корпус порівнянь, виокремлених у поезії відомої української письменниці Оксани Забужко. Цікавою і самобутньою є система образотворення творів письменниці. Відсутність ґрунтовних наукових розвідок про порівняння в поезії Оксани Забужко, про ідіостиль авторки зумовлює актуальність нашого дослідження. Мета статті – проаналізувати семантику та особливості функціонування порівнянь у поезії Оксани Забужко, виявити та описати прикметні риси ідіостилі письменниці. Для реалізації зазначеної мети поставлено такі завдання: а) виявити порівняння; б) описати семантику об'єктів порівняння; в) розглянути структурно-граматичне вираження порівняльних конструкцій; г) схарактеризувати їх естетичне навантаження.

Порівняння – важливий характеристичний засіб художнього зображення у поезії Оксани Забужко, де вони виконують емоційно-експресивну та оцінну роль. У поетичному доробку простежено активне вживання порівнянь авторкою. З погляду формально-граматичного вираження виявлено численну групу сполучникових порівнянь та їх значну перевагу над безсполучниковими. У результаті здійсненого аналізу в поезії Оксани Забужко виокремлено різноманітні за семантикою об'єкти порівняльних конструкцій. Найчастіше ними виступають назви людей, предметів, абстрактних понять (назв якостей, властивостей і под.), тварин, рослин. Незвичними об'єктами порівнянь в аналізованій поезії є назви фінансів, грошей, біблійні назви. У поетичній творчості Оксани Забужко виокремлено

велику кількість індивідуально-авторських порівнянь, які виконують виразну стилістичну роль. З погляду естетичної ваги порівняння містять потужну експресію, характеризують високу майстерність та оригінальність індивідуального стилю Оксани Забужко.

Ключові слова: порівняння, порівняльна конструкція, об'єкт порівняння, безсполучникове порівняння, сполучникове порівняння, естетична роль.

The problem of studying the system of image formation in artistic texts has interested researchers for a long time and today it remains relevant in modern linguistics. Poetic language is characterized by a large number of figurative devices. Detection and analysis allow scientists to single up and describe the characteristic features of the writers' idiosyncrasy. The subject of our research is the corpus of comparisons identified in the poetry of the famous Ukrainian language by Oksana Zabuzhko. The system of image formation of the writer's works is interesting and original. The lack of thorough scientific research on comparisons in the poetry of Oksana Zabuzhko determines the relevance of our research. The purpose of the article is to analyze the semantics and features of the functioning of comparisons in the poetry of Oksana Zabuzhko, to identify and describe the characteristic features of the writer's idiosyncrasy. In order to realize the specified goal, the following tasks must be solved: a) identify the comparisons; b) describe the semantics of comparison objects; c) consider the structural and grammatical expression of comparative constructions; d) characterize their aesthetic load.

Comparison is an important characteristic tool of an artistic image. The important role of comparison in Oksana Zabuzhko's poetry is emotionally expressive and evaluative. From the point of view of aesthetic weight, the comparisons contain a powerful expression, characterize the high skill and originality of Oksana Zabuzhko's individual style. The conclusions indicate that it is observed an active use of comparisons in poetry. From the point of view of formal-grammatical expression, there is revealed a large group of conjunctive comparisons and their significant advantage over non-conjunctive comparisons. As a result of the analysis of poetry of Oksana Zabuzhko, there were revealed objects of comparative constructions with various semantics. Most often, they are the names of people, objects, abstract concepts (names of qualities, properties, etc.), animals, plants. Names of finance, may, biblical names are unusual objects of comparison in the analyzed poetry. In the poetic work of Oksana Zabuzhko, there is highlighted a large number of individual and authorial comparisons, which perform an expressive stylistic role.

Key words: comparison, comparative construction, object of comparison, non-conjunctive comparison, conjunctive comparison, aesthetic role.

Постановка проблеми. Лінгвістика кінця ХХ – перших десятиліть ХХІ ст. характеризується посиленням наукового інтересу до досліджень художньої мови, зокрема до розгляду письменницької системи образотворення. У художніх текстах «формується й розвивається поетичний словник української мови, народжується символічне значення лексем, усталюються асоціативні зв'язки слів, характерні для мовно-національної свідомості. Естетичні функції семантично багатомірною художнього слова розкриваються на тлі його текстових і позатекстових, мовокраїнознавчих конотацій» [1, с. 302]. Виявлення та аналіз образних засобів дозволяють науковцям виокремити й описати прикметні риси ідіостилю письменника. Проблема вивчення художньої мови відображена у працях С. Бибик, С. Богдан, Г. Вокальчук, С. Єрмоленко, Т. Єщенко, О. Кульбабської, Л. Пустовіт, Н. Сологуб, Л. Ставицької, Г. Сюті та ін.

Актуальність нашого дослідження зумовлена самобутністю та оригінальністю ідіостилю відомої української письменниці Оксани Забужко. Широка тематика, різноманітність жанрів, оригінальність поетичних образів, майстерність авторського стилю – характерні риси творчості Оксани Забужко.

В українській літературі початку ХХІ ст. Оксана Забужко – «постать одночасно епатажна і популярна серед великого читацького загалу. В її творах порушено питання національної

ідентичності у мультикультурному та постімперському просторі, колективної та індивідуальної історичної пам'яті, жіночої ідентичності у контексті вітчизняної соціокультурної традиції, проінтерпретовано національну долю українців з перспективи колоніальної свідомості, яка пройшла горнила випробувань у 60-ті, зневіри у 70-ті та перемоги і втрати перших років незалежності України» [2, с. 282].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Самобутною й оригінальною є система образотворення творів Оксани Забужко. Численністю та естетичною вагою, зокрема, характеризуються *порівняння*, що будуть об'єктом нашого дослідження. Вивченню порівняння в різних аспектах присвячені праці Л. Голоюх, І. Кучеренка, О. Логвиненко, Н. Сологуб, Л. Ставицької, Н. Сидяченко, С. Рошко та ін. Відсутність ґрунтовних наукових розвідок про порівняння в поезії Оксани Забужко зумовлює актуальність нашого дослідження.

Постановка завдання. Мета пропонованої праці – проаналізувати семантику та особливості функціонування порівнянь у поезії Оксани Забужко, виявити та описати прикметні риси ідіостилю письменниці.

Для реалізації зазначеної мети необхідно розв'язати такі завдання: а) виявити порівняння у поезії Оксани Забужко; б) описати семантику об'єктів порівняння; в) розглянути структурно-граматичне вираження порівняльних кон-

струкцій; г) схарактеризувати їх естетичне навантаження у творі.

У роботі використано метод контекстного аналізу для з'ясування семантико-граматичної природи об'єктів порівняння, структурний метод – для представлення структурно-граматичного вираження порівняльних конструкцій, а також метод лінгвостилістичного спостереження – для встановлення особливостей функціонування порівнянь у межах художнього тексту і вияву індивідуальних ознак використання.

Виклад основного матеріалу. Важливими компонентами формування індивідуального стилю письменника є образні засоби. Стилістичною вагою, активністю вживання та широкою інформативністю в художньому тексті відзначаються *порівняння* в поезії Оксани Забужко.

В основі порівняння «лежать логічні операції виділення найсуттєвішої ознаки описуваного через пошук іншого, для якого ця ознака є виразнішою, зіставлення з ним і опис» [3, с. 469]. Традиційно порівняльна конструкція має установлену структуру, а саме: суб'єкт, об'єкт та основу порівняння. У художньому дискурсі об'єктами порівняльних конструкцій, як правило, виступають іменникові лексеми різних тематичних груп, найчастіше це назви особи, явищ природи, тварин, рослин, абстрактних понять, предметів тощо.

«Письменник, подаючи в контексті твору порівняльні конструкції, зважає їх стилістичну вагу, функції, здатність давати точну, яскраву інформацію про зображувані реалії» [4, с. 125]. Кожен автор має «улюблений корпус» об'єктів порівнянь, в чому, власне, виявляється своєрідність індивідуального бачення світу. У поезії Оксани Забужко також простежуються категорія найбільш поширених об'єктів порівнянь. Як свідчать наші спостереження, поетеса найчастіше порівнює зображувані явища, предмети тощо із назвами людей (за різними ознаками, характеристиками особи): *як орач, як циганка, мов біляве дівчатко, як добрий католик, наче жона чужою ложка* та ін., наприклад: «І вийшла осінь, синьо-зуба, як циганка, / Окрилена пожежним мерехтінням» [5, с. 28]; «Ах, які вони марні й кумедні, ці Ваші потуги, / Мов біляве дівчатко, летючу хвилину спинить!..» [5, с. 72].

З певним емоційно-експресивним навантаженням у поезії виступають порівняння, в яких авторка зіставляє предмети, явища тощо з певними портретними рисами людини, наприклад: «Мов губи, закушене місто, / У густому столітті відлите, як у бурштині» [5, с. 45]; «Всі освідчення й клятви скидала – як руку з плеча!.. / І чуття

розпашілі мої, мов запалені очі, / Студить Ваша душа – фіолетовим і голубим...» [5, с. 88]; «Та срамотна вітчизна, як щоки од згадки, горить: / Півжиття – за плечима...» [5, с. 111].

Поширену групу становлять порівняння, в яких Оксана Забужко зіставляє зображуване з назвами абстрактних понять, зокрема: *як душа, як дух, як совість, як хаос, як гріхи, як обиди* та ін., наприклад: «Опливає свіча, як душа, о мій Фаусте бідний... / Цей-бо жевжик у чорнім плащі, що представивсь / Як дух заперечення...» [5, с. 72]; «Можна роки, як совість, пропити» [5, с. 39]; «У нічному, як хаос, набряклому вільгистю небі» [5, с. 33]. Зауважимо, що такого типу порівняння виконують емотивну-виражальну функцію в контексті художнього твору, презентують авторську філософію життя, їх варто вважати індивідуально-авторськими.

Здійснений аналіз виявив, що у художніх текстах однією із найпоширеніших об'єктів порівняльних конструкцій виступає категорія назв предметів, хоча зауважимо, що таку тенденцію простежуємо загалом у мовленні, не тільки художньому. Численну групу таких об'єктів-назв предметів простежуємо, зокрема, і в поезії Оксани Забужко, а саме: *мов книги, наче камінь, як скло під каблучком, мов клаксон, неначе патрони в стволі, мов скинуті пальта, неначе годинники з боєм* та ін., наприклад, у таких контекстах: «Крик – наче камінь, пушений в спину... / І світ мерехтить, як циганські сережки, / Й хилитається сонце, немов абажур!» [5, с. 34]; «Бо й молодість – як скло під каблучком» [5, с. 23]; «Десь горталися вікна і двері, мов книги» [5, с. 18]; «Не пророчиця, не Сибіла – / Зойк, пронизливий, мов клаксон!..» [5, с. 94].

У поезії Оксани Забужко рідше простежуємо порівняння, об'єктами яких виступають назви продуктів харчування: *як вино, як сіль*, наприклад: «Розумієш просте і гірке, як вино на розлив: / Можна жити і так – все життя утікаючи з зони» [5, с. 110]; «Допий холодну воду, як вино» [5, с. 78]; «І проступає паморозь, як сіль, / У темних пахвах ковзкої бруківки» [5, с. 37].

У поетичному дискурсі Оксани Забужко об'єктами порівнянь виступають

назви машин, різних транспортних засобів: *мов машини, наче поїзд і под.*, наприклад: «Повз – обличчя, тверді і байдужі, / Мов машини в чужих гаражах» [5, с. 52]; «Скрайню точку на мапі, приїдь, зупинись на окравчику тверді – / І тебе здожене, наче поїзд по колії, плач» [5, с. 110]. Зазначимо, що такі порівняння рідко можна зустрівати у творах інших авторів.

Загалом поширеними в поезії є порівняння з назвами рослин і тварин. Майже у творах усіх письменників можна їх виявити. У поезії Оксани Забужко численну групу об'єктів становлять фаунонімічні назви, зокрема: *як кицька, як змії, наче гусінь, як звірятко, як метелики* та ін., наприклад: «Летимо на нічний Хрещатик – / *Як метелики на вогонь...*» [5, с. 52]; «І коні басують, *як змії!*» [5, с. 57]; «3 кого зайві слова / Обберу, *наче з дерева гусінь*» [5, с. 39].

Велику групу в поетичному доробку авторки складають порівняння з назвами флори: *мов троянди, мов трава, як вишня* і под., наприклад: «Зривались оплески й летіли, *мов троянди!*» [5, с. 13]; «(Сама пишна, *як вишня*)» [5, с. 60]; «Ну а душі – на те вони й душі: / Встають, *як прим'ята трава*» [5, с. 8]. Нерідко авторка порівнює зображуване з назвами овочів, фруктів, різних плодів тощо: *мов виноград, як розтяте вранішнє яблуко*, наприклад: «*Мов виноград темно-синій, імлавиться море – і дивно невлад, / Захлинаючись, скрипка біжить...*» [5, с. 110]; «А голос розповзався на губах, / *Мов м'якоть перевизрілого плоду*» [5, с. 32].

Ще одну численну групу становлять порівняння з назвами явищ природи: «Благатимеш у долі лиш одно: / *Дощем* навшпиньках увійти в ворота / І – пошепки – поплакати в вікно...» [5, с. 23]; «Як я тобі промайнула в ту ніч – / Гола, біла, летюча, *мов сніг!*...» [5, с. 27].

У поезії Оксани Забужко простежуємо порівняння з назвами небесних світил, наприклад: «Дихає землею, на повні груди, жадібно й гордо, / Молодий, *як небо, пілот*» [5, с. 11]. Порівняння *як небо, як сонце, як зірка* і под. науковці традиційно називають поетизмами, зважаючи на їх широкі естетичні навантаження в контексті художнього твору.

У мові української поезії традиційними є порівняння із золотом, сріблом; письменниками менш актуалізовано зіставлення з іншими назвами металів, речовин на основі різних їх властивостей, ознак. У поетичному доробку Оксани Забужко простежуємо такі порівняння, як, наприклад, *мов галька, ніби дно рубіна, мов синя сталь, мов бурштин, як зола, мов чадний газ* і под. («Ця гостра, ця пронизлива весна, – / *Мов синя сталь, у груди входить небо*» [5, с. 9]; «Мов губи, закушене місто, / У густому столітті відлите, *як у бурштині*» [5, с. 45]; «І в нерухомім келиху вино / Горить на світлі, *ніби дно рубіна...*» [5, с. 31]; «Світ, ровами кордонів покрайний, / Вдихає тривогу, *мов чадний газ*» [5, с. 95]). Такі порівняння не так часто вживані в поетичному мовленні.

Своєрідність ідіостилю та багатство образотворення Оксани Забужко презентують незвичні та оригінальні художні порівняння. Непоширеним явищем у поетичному словнику образних засобів української поезії є порівняння, побудовані на використанні біблійної лексики. У творах письменниці знаходимо низку порівнянь, зокрема, з такими біблійними назвами: *наче в Ноїв ковчег, як бог, як снігом Покрови* і под., наприклад: «*Наче в Ноїв ковчег, нас упхалось в цей час непомалу: / Кат і жертва, брехун і підбрехач, і той, кому – так, все одно*» [5, с. 81]; «І от, *як снігом Покрови, схитнуло повітря – ісходом, / І вхлипнула свічка вогонь у восковий помаканий рот!*» [5, с. 118]. Серед них простежуємо біблійні фразеологічні порівняння на зразок *був як бог*. Поетеса говорить про надзвичайні можливості людини, притаманні вищим силам, зокрема в описі спортсмена: «Цей форвард *був як бог*. Він бив *як бог*: / Спітнілі крила рвались крізь футболку» [5, с. 13]. Або ж порівняння *як манна небесна* зі значенням «що-небудь бажане, приємне, легкодоступне і т. ін.» [6, т. 1, с. 464]: «О Боже, і я ж умію мови земних і ніжних / І п'ятеро плотських змислів, *як манну небесну, приймаю!*» [5, с. 106].

Зауважимо, що, крім біблійних порівнянь, у поезії Оксани Забужко простежуємо вживання фразеологічних порівнянь, які належать до інших тематичних груп. Йдеться, зокрема, про такі стійкі сполуки слів: *як біла кість, як чаша терпіння* та ін., наприклад:

– «Дарували від батька до сина / Честь у спадок – *як білу кість!*» [5, с. 51], (у «Фразеологічному словнику української мови» подано значення фразеологізму *біла кість* «люди знатного, дворянського походження» [6, т. 1, с. 378]);

– «Солодка несправжність (живий подарунковий торт!) / Тих днів, переповнених сонцем, *як чаша терпіння*» [5, с. 51], де фразеологізм *чаша терпіння переповнена* має значення «не стало більше сил, можливості терпіти, зносити що-небудь» [6, т. 2, с. 945];

– «Хто вміє легко просилувати його ув отвори страху, / *Як у вушко голки*» [5, с. 65], де фразеологізм *як у вушко голки* синонімічне із фразеологією *пролізти (пройти) крізь вушко голки*, що має значення «зробити щось неймовірне, винятково складне» [6, т. 2, с. 708]. Зазначимо, що такі фразеологічні порівняння є загальнономовними, зафіксованими у лексикографічних джерелах.

Незвичні для поетичної мови порівняння з назвами грошей, фінансів. У творах Оксани Забужко виявлено низку порівняльних конструк-

цій, об'єктами яких виступають назви, пов'язані з фінансовою діяльністю, а саме: *як банкноти, як центи, як гроші*, наприклад: «Наш час із дір'явих кишень, *як гроші*, / Порозтрушувавсь – не зібрать» [5, с. 25]; «Шелестять голоси, шелестять у пітьмі – *як банкноти!*» [5, с. 75]; «Всі слова рідномовні, *як центи*, кудись закотились» [5, с. 198]. Уживання таких незвичних порівнянь є особливістю ідіостилю поетеси та тематики віршів. Як свідчать наші спостереження, важливою функцією порівнянь в аналізованій поезії є емоційно-експресивна та оцінна.

Наші спостереження виявили, що в художній мові об'єктами порівняльних конструкцій виступають слова різних частин мови, найчастіше – іменники. Про це переконливо свідчать наведені вище ілюстрації, однак об'єкти порівнянь можуть мати й інше лексико-граматичне вираження. Так, у поетичному доробку Оксани Забужко об'єктами порівнянь, крім іменника, виступають:

– прикметники: «вздвож цілого шляху, увиш чоловічого зросту, / *немов телеграфні* – постали стовпи соляні...» [5, с. 119];

– прислівники: «Що моє, не підставлене впору, похиле плече / Починає *по-цуцячи* скімлить тихенько в суглобах...» [5, с. 213]; «та ще мимохідь подивується, *наче вві сні*» [5, с. 119]; «І стане, *як вдень*, у келії видно» [5, с. 58];

– числівники: «Що захрясли в гортані, заціпленій, як тятива, / *Мов на тисячі літ* – манускрипти в печері Кумранській?» [5, с. 210];

– дієслова та дієслівні форми (дієприслівники, дієприкметники, дієслівні форми на -но, -то), наприклад: «А серце, котрим гадала, *ніби страждаю*, / Калатає з вивороту краватки, що зломилась» [5, с. 120]; «Зненацька скрипка прозвучить! / Отак прохопиться – *мов скрикне*» [5, с. 68]; «А тепер – *мов ширяючи* над землею, / Бачу згори нескінченну осінню алею [5, с. 195]; «Цю снідаву, *мов зарану*, церу, як сукню нелюбу» [5, с. 208]; «Кружляє зола – *мов натрушено* чорного цвіття» [5, с. 102].

У сучасній граматиці порівняльні конструкції традиційно поділяють на сполучникові та безсполучникові. У поезії Оксани Забужко представлені всі типи порівнянь, зокрема виявлено 212 сполучникових і 18 безсполучникових одиниць. Значно більше сполучникових, вони оформлені за допомогою порівняльних сполучників. Як засвідчують статистичні показники, поетеса найчастіше застосовує такі сполучники:

• ЯК: «І блякнуть усміхи, *як потопельні перли...*» [5, с. 100]; «Шелестять голоси, шелестять у пітьмі – *як банкноти!*» [5, с. 75];

• МОВ: «Ця гостра, ця пронизлива весна, – / *Мов синя сталь*, у груди входить небо» [5, с. 9]; «А загострені пальці її, *мов живі олівці*» [5, с. 86];

• НЕМОВ: «Стіни, гойднувшись, безгучно спадають, / *Немов покривала*» [5, с. 102]; «Й хилитається сонце, *немов абажур!*» [5, с. 34];

• НАЧЕ: «Люди спускаються трапом, і земля вознесе їх – / *Наче молитва...* / Люди в осінь підуть, і вона попливе їм назустріч – / *Наче музика*» [5, с. 10];

• НЕНАЧЕ: «І кружляли бокали, *неначе годинники з боєм*» [5, с. 86];

• НІБИ: «І в нерухомім келиху вино / Горить на світлі, *ніби дно рубіна...*» [5, с. 31];

• ЩО (рідко): «Я своїй країні була – що тістечко з кремом» [5, с. 198].

Виявлені у поезії Оксани Забужко безсполучникові порівняння мають таке граматичне вираження:

– іменник у формі орудного відмінка: «І посипались *попелом* коси в жертвовний вогонь...» [5, с. 47]; «Й звідти випорсне світло *падучим мечем*, / Од усього одтявши причини!» [5, с. 98];

– описові звороти зі словами *подібний, схожий* і под.: «А замість дітей... / До нас дибуляли на викиднів *схожі* почварки» [5, с. 114];

– сполуки прикладкового типу: «Хотілось Вам придумати ім'я, / Маленьким, теплим *іменем-звірятком*» [5, с. 31];

– предикатива частина: «Бо ж вірші – то тільки *паперові серветки*, / Що слугують мені до промокання сліз» [5, с. 67].

Особливістю ідіостилю письменниці вважаємо вживання поруч кількох порівнянь, наприклад: «І можна ізнов в саксафон голосити до ранку / Над тим, як минуле нещадно підточує нас! – / *Як люстро без глянсу, як пліснявий мур Ренесансу, / Як мертві очиці, що бачили спалений Рим* [5, с. 217].

Як зазначає С. Єрмоленко, поетична мова «естетизує слова загальноновживаної мови, формує традиційний поетичний словник, має виразну тенденцію до творення авторських неологізмів, використання характерних для емоційно-експресивної мови словотвірних моделей поетичних засобів...» [1, с. 323]. У поетичному доробку Оксани Забужко знаходимо велику кількість оригінальних, індивідуально-авторських порівнянь (світ мерехтить, *як циганські серезжки*; хилитається сонце, *немов абажур*; молодість – *як скло під каблуком*; *мов губи*, закушене місто; крик – *наче камінь, пущений в спину*; Всі слова рідномовні, *як центи*, кудись закотились та ін.). Такі порівняння у поетичному контексті набувають

метафоричного змісту, виконують виразну стилістичну роль. З погляду естетичної ваги вони містять потужну експресію, засвідчують майстерність та оригінальність індивідуального стилю Оксани Забужко.

Висновки і пропозиції. Отже, порівняння у поетичному доробку Оксани Забужко виступають активним художньо-зображальним засобом, характеризуються різновекторністю тематики та системи образів. Результати здійсненого аналізу засвідчили, що корпус об'єктів порівнянь у поезії Оксани Забужко різноманітний за семантикою та граматичним вираженням. Найчастіше об'єктами виступають назви людей, предметів, абстрактних понять (назв якостей, властивостей і под.), тварин, рослин; рідше – явищ природи, небесних світил. Незвичними об'єктами порівнянь у поезії О. Забужко є назви фінансів, грошей, біблійні назви.

Як засвідчили наші спостереження та кількісні підрахунки, в поезії Оксани Забужко сполучникових порівнянь значно більше, ніж безсполучникових. Сполучникові порівняння найчастіше

оформлені за допомогою сполучників *як, мов, немов, наче*, рідше – *ніби, неначе*, зовсім рідко – *що*. Невелику групу становлять безсполучникові порівняння, які виражені іменниками в орудному відмінку, прикладковими структурами, прислівниками.

Порівняння виступають важливим характеристичним засобом, чітко і влучно описують предмети та явища, однак найчастіше вони образно, поетично характеризують зображуване. Як свідчать наші спостереження, порівняння в аналізованій поезії найчастіше виконують емоційно-експресивну та оцінну роль. У поетичній творчості Оксани Забужко знаходимо велику кількість оригінальних, індивідуально-авторських порівнянь, які засвідчують майстерність та оригінальність ідіостилю Оксани Забужко.

Подальше вивчення цієї проблеми полягатиме у здійсненні комплексного аналізу системи образотворення творів Оксани Забужко, у виявленні та аналізі авторських неологізмів, у дослідженні ідіостилю непересічної письменниці сьогодення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності: (стилістика та культура мови). Київ: Довіра, 1999. 431 с.
2. Історія української літератури ХХ – поч. ХХІ ст.: навч. посіб. У 3 т. / за ред. В. І. Кузьменка. Т. 1. Київ: Академвидав., 2013. 592 с.
3. Українська мова. Енциклопедія. Київ: Українська енциклопедія, 2000. 752 с.
4. Бабій І. М. Семантико-естетична парадигма назв кольорів у сучасній українській мові (на матеріалі художньої прози ХХ ст.): монографія / за наук. ред. Н. М. Сологуб. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2021. 238 с.
5. Забужко О. Вірші: 1980-2013. Київ: КОМОРА, 2013. 304 с.
6. Фразеологічний словник української мови. У 2 кн. Київ: Наукова думка, 1993.